

Täysistunto

Torstai 19.11.2015 klo 16.01—19.47

3.3. Suullinen kysymys turvapaikanhakijoiden työnteko-oikeudesta (Joakim Strand r)

Suullinen kysymys SKT 54/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Strand.

Keskustelu

16.44 **Joakim Strand r:** Värderade fru talman! Maamme kansainvälistyy kovaa vauhtia. Esimerkiksi Vaasassa ulkomaalaistaustaisten osuus on jo noin 8 prosenttia ja kaupungissa puhutaan yli sataa eri äidinkieltä, työllisyystilanne on maan kärkitasoa ja suurimmissa teollisissa vientiyrityksissä työskentelee lähes 50 eri kansallisuutta. Tällä ei tietenkään ole suoraa syy-yhteyttä juuri tämän päivän maahanmuuttotilanteeseen, mutta tiedämme kuitenkin, että turvapaikanhakijoiden joukossa on erittäin taitavia ihmisiä, jotka ovat korkeasti koulutettuja ja jotka voisivat tuoda suurta hyötyä maahamme. Paras apu kotouttamisessa on oma työpaikka, oma palkka, oma perhe ja yhteenkuuluvuudentunne. Kysyn vastaavalta ministeriltä: Mitä aiotte tehdä, jotta maahantulijat työllistyvät ja kotoutuisivat nopeammin? Ja olisiko aika antaa heille oikeus mennä töihin heti, kun ovat rekisteröityneet maahan turvapaikanhakijoiksi? — Kiitos.

16.45 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyjä on ihan, voi sanoa, ajan tasalla, koska TEM on reagoinut näihin asioihin. Se ensimmäinen toimenpide oli se, että alussa kartoitetaan tämä osaaminen, siinä vaiheessa, kun nämä ihmiset tulevat hakemaan sitä turvapaikkaa, jotta me tiedämme, keitä he ovat, mitä he osaavat ja onko heillä esimerkiksi kiinnostusta yrittämiseen, mihin te viittasitte. Tämä on tietenkin semmoinen asia, että mitä paremmin me tässä kotouttamisessa onnistumme, sitä vähemmällä vaivalla me pääsemme, sitä halvemmaksi se ikään kuin tulee — jos puhutaan ihan suomen kieltä. Se on meidän etumme, se on maahanmuuttajan etu. Eli kyllä tätä työtä on tehty.

Ja kun te viittasitte tähän työnteko-oikeuteen, niin yhteisymmärryksessä sisäministeriön kanssa me olemme tätä asiaa pohtineet. Kyllä tässä varmaan päästään eteenpäin, niin että nämä ihmiset pääsisivät nykyistä nopeammin työn syrjään kiinni.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.46 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Hallitusohjelmassa mainitaan myös, ainakin osittain, että EU-alueen ulkopuolisen työvoiman tarveharkintaa lievennetään. Jotta sai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2015 vp

simme taas viennin vetämään ja elinkeinoelämän pyörät ympäri maatamme pyörimään, on meidän käytettävä kaikki mahdolliset keinot. Kysynkin taas vastaavalta ministeriltä: miten tarveharkinnan lieventäminen etenee, ja onko teillä kenties joitain täysin uusia ideoita ja innovaatioita siitä, miten yritystemme työvoiman saanti tulevaisuudessa turvataan?

16.47 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusneuvotteluissa sovittiin, että tarveharkinnasta ei luovuta, mutta siellä on tämä lievennys siltä osin, kun on näitä asiantuntijoita, asiantuntijatyöhön sopivia henkilöitä, heidän osaltaan se on kyllä. Tämä on nimenomaan sitä puolta, missä kannattaa katsoa se osaaminen, ja jos sille osaamiselle todellakin on käyttöä, niin tässä suhteessa siinä tarveharkinnassa on näin. Tällä lailla on sovittu hallitusneuvotteluissa eikä ole muusta sovittu, joten tästä pidetään kiinni.

16.47 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Strand otti esille erittäin tärkeän asian. Haluaisinkin nyt kysyä vastaavalta ministeriltä: ollaanko mietitty, voisiko vastaanottokeskuksissa harjoittaa pienimuotoista työtoimintaa niin, että heti maahan saapuvat turvapaikanhakijat oppisivat sen, että Suomessa pitää tehdä töitä, että voi elättää perheensä ja pärjätä tässä maassa? Lisäksi tarkentaisin vielä vähän tätä edustaja Strandin kysymystä: onko hallitus valmis poistamaan kaikki karenssiajat turvapaikanhakijoilta niin, että ei ole mitään makoiluaikaa, joutenoloaikaa siellä vastaanotto-keskuksessa?

16.48 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä työn tekemisestä mahdollisimman äkkiä, ylipäätään siitä, että tekee jotain hyödyllistä siinä alkuvaiheessa: Kyllä siitä on puhuttu ja sitä ollaan viety eteenpäin. Siitä voitaisiin lähteä liikkeelle, että esimerkiksi tällainen kausityö voisi olla se ensimmäinen vaihe, missä tätä voitaisiin soveltaa.

Tästä toisesta, mihinkä te viittasitte, tästä työnteko-oikeudesta: Niin kuin äsken sanoin, kyllä me olemme näihin asioihin kiinnittäneet huomiota ja me olemme sitä mieltä TEMin puolella, että mahdollisimman nopea työllistyminen on kaikkien etu, myös maahanmuuttajien ja tietenkin tämän yhteiskunnan, ja tämä tällainen niin sanottu makoilu, Kimblen pelaaminen, jalkapallo, vaikka on hieno laji, ei välttämättä kauheasti meitä hyödytä. Eli mahdollisimman äkkiä töihin, se on ainakin minun kantani, ja siitä varmaan löydetään yhteisymmärrys hallituksen sisältä.

16.49 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esitän juuri tänään julkaistavassa teoksessani Siirtolaiskriisi ratkaisuksi nimenomaan sitä, että heti ensimmäisen kolmen kuukauden aikana voi tehdä tällaisia avustavia töitä, jotka eivät vaikuta normaaleihin työmarkkinoihin. Tällä hetkellä ongelmallista on se, että monella ihmisellä, joka Suomeen tulee ja kolmen kuukauden jälkeen voi saada mahdollisuuden tehdä töitä, ei ole asiallisia henkilöpapereita, ja sitä oikeutta ei nykyainsäädännön mukaan saa. Mutta, arvoisa ministeri Lindström, nimenomaan haluan korostaa tätä, että tällä ei olisi vaikutusta normaaleihin työmarkkinoihin, vaan että se on työvelvoite vastikkeeksi siitä ylöspidosta, sosiaaliturvasta, mitä saa. Onko juuri näin, ministeri Lindström, että kyse on siitä, että ei vaikuteta normaaleihin työmarkkinoihin?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2015 vp

16.49 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elo, kirjailija Elo, (Naurua) osui kyllä ihan asian ytimeen. Kyllä juuri näin on tarkoitus toimia, eli on nämä avustavat työt. Kyllä meillä on tavallaan myös se velvoite siitä, että kun jotain saa, niin sen eteen täytyisi jotain tehdä, eikä minun mielestäni pitäisi olla mikään ongelma esimerkiksi tehdä risusavotaa. Mutta sitten se, sotkeeko se näitä työmarkkinoita: Meillä ei todellakaan ole aikomus järjestää mitään ohituskaistaa maahanmuuttajille. Heitä kohdellaan ihan samalla tavalla kuin muitakin. Totta kai heillä on sellaisia erityispiirteitä kuten kielikoulutus, joka on tietenkin erona suomalaiseseen. Mutta ei mitään ohituskaistoja ole tarkoitus rakentaa eikä vastakkainasettelua. Meillä on se 350 000 työtöntä ja muutenkin tarpeeksi haastetta siinäkin. Nämä tulevat lisäksi siihen, ja heitä kohdellaan siltä osin samalla tavoin.

16.50 Sisäministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nopea aktiivointi ja töihin pääsy on tietysti kaikkein parasta kotouttamista. Itse haluaisin kuitenkin tähän tuoda esiin sen puolen, että meidän täytyy pystyä kuitenkin tekemään nämä turvapaikkaprosessit niin nopeasti kuin mahdollista. Meillä on ennuste tällä hetkellä, että 35—40 prosenttia nyt Suomeen tulleista turvapaikanhankijoista tulee saamaan turvapaikan. Mielestäni kaikkein tehokkainta on se, mitä nyt tehdäänkin yhdessä Maahanmuuttoviraston kanssa, että pyritään puristamaan nämä päätökset mahdollisimman nopeasti. Nyt ne venyvät väliaikaisesti, kun on tullut niin paljon tulijoita, yli puoleen vuoteen, valitettavasti, mutta hyvin nopealla tahdilla me pyrimme siihen, että päästään kevään aikana kolmeen kuukauteen ja sitten vielä parempaan kuin tänä päivänä eli jopa sinne kuukauden, kahden käsitteilyaikoihin. Silloin niille, jotka Suomeen saavat jäädä, tarvitsevat turvaa ja suojelua, on tehtävä mahdollisimman nopea reitti työmarkkinoille. Ja tässäkin meidän täytyy hakea uusia tapoja, miettiä, miten me saisimme henkilöt, joilla monella on hyvin alhainen koulutus, ei kielitaitoa, kuitenkin työmarkkinoille ja työllistettyä.

16.52 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onnistunut kotouttaminen on todellakin ensiarvoisen tärkeää tässä tilanteessa, jossa nyt olemme. Huolenaiheita kuitenkin tuon kotouttamisen onnistumisessa riittää. VATTin raportin mukaan maahanmuuttajataustaisten oppilaiden osaaminen on heikompaa kuin kantaväestöllä ja tämä ero on meillä suurempi kuin muissa Pohjoismaissa tai Pohjois-Euroopan maissa. Myöskin vieraskielisten perheiden peruskoulun suorittaneilla nuorilla on kuusinkertainen riski joutua ulkopuoliseksi eli nuoriksi, jotka eivät ole koulutuksessa eivätkä työelämässä. Onkin tärkeää korostaa erityisesti toisen ja kolmannen polven maahanmuuttajien syrjäytymisen ehkäisyä osana laajempaa yhteiskunnallista kehitystä. Myöskin meidän lainsäädäntömme ja poliittiset periaatteemme aika hyvin ottavat maahanmuuton huomioon, mutta esimerkiksi hallitusohjelmatasolla maahanmuuttopolitiikalle on annettu vain hyvin niukasti tilaa, noin kymmenisen riviä, ja meillä myöskin kotouttamispolitiikkaa resursoidaan aivan liian vähän vieläkin. Oletteko, arvoisa hallitus, laatimassa tällaista hyvin laajaa väestöpoliittista ohjelmaa tai strategiaa, jossa myös kotouttaminen otettaisiin huomioon? Sille olisi nyt todellakin tarvetta.

16.53 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan omalta osaltani siitä, että meidän on tällä tietoa tämän kuun lopussa tarkoitus tulla julki kotouttamisen toimintasuunnitelman kanssa, eli me olemme pohtineet oi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2015 vp

keasti näitä asioita joka näkökulmasta. Ja kuten tässä ministeri Orpo äsken mainitsi, me joudumme myös samalla miettimään uusia tapoja toimia, koska tämä haastaa meidät aivan eri tavalla kuin aikaisemmin. Siinä suhteessa näille ryhmille, joilla ei ole sitä osaamista — nämä osaamiserot ovat todellakin suuria — me joudumme luomaan uusia polkuja ja miettimään uusia keinoja, ja sen takia me haluamme kuulla sitä kokemusta myös muualta Euroopasta, miten he ovat näitä asioita tehneet, ja sieltä voi olla oppia. Mutta samalla me tarvitsemme järjestöjä, me tarvitsemme yhteistyötä kaikilta toimijoilta. Ei tämä ole pelkästään hallituksen ja valtiovallan tehtävä, vaan kyllä tässä tarvitaan monta toimijaa mukaan. Silloin me ehkä selviämme tästä valtavasta haasteesta.

16.54 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarttuisin tähän tarveharkintakysymykseen. Meillä on muun muassa Pohjanmaalla aika monta yritystä, jossa on ulkomaalaisia työntekijöitä, ja ihan käytännön näkökulmasta tilanne on se, että jos henkilö tulee EU:n ulkopuolelta esimerkiksi kasvihuoneeseen töihin Närpiöön ja jos hän parin vuoden kuluttua haluaa vaihtaa alaa esimerkiksi metallityöhön ja vaikka hän olisi itse metallimies, niin hän ei voi vaihtaa työpaikkaa ilman, että saadaan lupa vaihtaa. Elikä tässä on valtava byrokratia: se yrittäjä joutuu tekemään töitä sen eteen, että hän saa sen henkilön palkattua, ja henkilö itse joutuu tekemään paljon byrokraattista työtä. Millä tavalla hallitus aikoo tätä normien purkua helpottaa, jotta tulevaisuudessa näillä pk-yrityksillä olisi helpompi tilanne vaihtaa työntekijöitä ja jotta nämä ihmiset myös tuntevat, että he pystyvät kotoutumaan Suomeen ja että heidät hyväksytään täällä?

16.55 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on ihan totta, että meillä on tällaista byrokratiaa. Toisaalta minä itse ymmärrän tämän tarveharkinnan nimenomaan niin, että me harkitsemme, tarvitsemmeko me näitä ihmisiä, ja jos sellainen tarve on, niin silloinhan se on ok. Mutta tämä ammatinvaihtokysymys ja siihen liittyvä tällainen byrokratia ovat niitä asioita, joista me nyt sitten yhdessä esimerkiksi ministeri Vehviläisen kanssa olemme puhuneet: työllisyyden sateenvarjon alla on näitä kaikenlaisia normeja, suorastaan välillä järjettömyyksiä, joita on syytä miettiä ja joita voidaan aivan pienelläkin vaivalla poistaa. Eli kyllä tämä on semmoinen asia, mihin kiinnitän kyllä vakavaa huomiota. Kiitos tästä viestistä, otan tämän tosissani.

Kysymyksen käsittely päättyi.